

Nya sätt att se på
och tolka landskap.
Dejarp på Bjäre-
halvön vid olika
tidpunkter med
HLC – Historic
Landscape
Characterization –
och genom
kameran.
Se artikel sid 6!

KULTURMILJÖ HALLAND

UTSKRIFT ges ut av Stiftelsen Hallands läns museer, Kulturmiljö Halland.

Detta är nr 8 i en löpande serie.

Postadress Kulturmiljö Halland, Bastionsgatan 3, 302 43 Halmstad

Telefon 035-19 26 00 Fax 035-19 26 26 e-post kansli@kulturmiljohalland.se

Redaktör Erik Rosengren

Engelsk språkgranskning Alan Crozier

Grafisk formgivning och omslag Hans Helander

Tryck Fälth & Hässler, Värnamo, oktober 2006

© 2006 Kulturmiljö Halland och respektive författare.

Författarna ansvarar själva för artiklarnas innehåll.

ISSN 1102-7290

4	Redaktionellt
<i>Erik Rosengren</i>
6	Landscape as Heritage; The Bjäre peninsula
<i>Jenny Nord</i>
28	Mannen som hade fel men gjorde rätt
<i>Tore Artelius</i>
48	Neolitikum i Halland – en forskningsöversikt
<i>Magnus Svensson</i>
96	Neolitiskt gravskick med exempel från Halland
<i>Magnus Svensson</i>
130	Lugnarohögen – en grav med dubbel historia
<i>Per Wranning</i>
172	Vem ligger begravd i stensättningen vid Nyarpssjön?
<i>Christina Toreld</i>
182	Järnåldersdösar i Finnveden
<i>Lennart Carlie</i>

SEDAN FÖRRA NUMRET av Utskrift har vår verksamhet bytt namn från Landsantikvarien till Kulturmiljö Halland. Vi utgör fortfarande den operativa delen av Stiftelsen Hallands läns museer så namnbytet har inget med organisationsförändringar att göra. Det var helt enkelt så att det gamla namnet var otydligt och förväxlingar med länsstyrelsen och länsantikvarien var legio. När alla geniknölar gnuggats färdigt och efter lite sneglande söderut fastnade vi för Kulturmiljö Halland. Vi har fått väldigt positiva reaktioner på vårt nya namn och jag hoppas att ni också gillar namnbytet. Logotypen med guldgubben från Slöinge har också fått en översyn och framstår nu ännu kraftfullare än tidigare.

UNDER ÅREN 2000-2003 deltog Kulturmiljö Halland i ett Kultur 2000-projekt som hette European Pathways to the Cultural Landscape (www.pcl-eu.de), förkortat EPCL. Projektets huvudmål var kortfattat att finna vägar att öka allmänhetens förståelse för landskapets betydelse, dynamik och historiska djup. Det konkreta resultatet i det transnationella projektet var en bok vars svenska utgåva heter *Europeiska landskap*. I sann EU-anda beslöts tidigt att boken skulle ges ut på de tolv officiella språk som talas i partnerskapets olika länder. Jag kan garantera att ingen av deltagarna i projektet någonsin kommer att ge sig in på något så vansinnigt igen! Hur som helst var EPCL ett mycket lyckat projekt som gav många nya erfarenheter, kunskaper och inte minst kontakter. I Halland skapade vi inom dess ram en skyltad vandringsled på Hallandsåsen samt boken *Hallänningen och Hallandsåsen; Mänskliga, natur och kultur under 3000 år*, som nu är inne på sin andra upplaga.

I ENGLAND HAR English Heritage under det senaste decenniet utvecklat en GIS-baserad metod för karaktärisering av historiska landskap, HLC, Historic Landscape Characterization (<http://www.english-heritage.org.uk/server/show/nav.001002003008001>). Metoden har även börjat användas i Skottland, Wales och

Republiken Irland. HLC är utvecklad för specifika engelska förhållanden och kan därför inte appliceras rakt av här i Sverige. Men projektet är intressant inte minst därför att karaktäriseringen omfattar hela landskapet och inte bara ett urval av särskilt intressanta platser eller områden. Det är också utformat för att kunna fungera som beslutsunderlag för den fysiska planeringen på lokal och regional nivå. Avsikten är att andra än kulturmiljövården med lätthet skall kunna använda sig av systemet. Inom EPCL var det flera partners som arbetade med HLC däribland det svenska Bjäre-projektet.

JENNY NORD BESKRIVER och utvärderar i sin artikel i detta nummer av Utskrift bland annat de försök med HLC som hon och hennes medarbetare gjorde på Bjärehalvön inom ramen för EPCL.

Tore Artelius funderar i sitt bidrag på om det inte är dags att omvärdera den idag nästan helt bortglömde antikvarien och fornforskaren Herman Hofberg, som redan under sin livstid var kraftigt ifrågasatt. Är det inte så att Hofberg i själva verket var långt före sin tid? *Per Wranning* har också en arkeologihistorisk infallsvinkel när han berättar hur det gick till när den berömda Lagnarohögen blev ett museum men han sätter också in själva graven i sitt historiska sammanhang.

Lennart Carlie ger sig i kast med järnåldersdösarna, en för västra Småland och östra Halland unik gravform, och frågar sig vad benämningen egentligen står för. *Christina Toreld* grävde för några år sedan en stensättning från övergången yngre bronsålder/äldre järnålder, men vem är det som låg begravd där? En ständigt aktuell fråga som inte är helt lätt att besvara. Det finns inte särskilt mycket forskat kring Halländskt neolitikum. En anledning kan vara bristen på översikter vilket föranlett *Magnus Svensson* att skriva just en sådan. I sin andra artikel ger han sig i kast med gravskicket och redogör bland annat för några halländska exempel som bidrag till tolkningen av de mellan-neolitiska traditionerna.

Erik Rosengren

Jenny Nord Landscape as Heritage; The Bjäre peninsula
Tore Artelius Mannen som hade fel men gjorde rätt
Magnus Svensson Neolitikum i Halland – en forskningsöversikt
Magnus Svensson Neolitiskt gravskick med exempel från Halland
Per Wranning Lugnarohögen – en grav med dubbel historia
Christina Toreld Vem ligger begravd i stensättningen vid Nyarpssjön?
Lennart Carlie Järnåldersdösar i Finnveden

Kulturmiljö Halland, Bastionsgatan 3, 302 43 Halmstad
035-19 26 00 kansli@kulturmiljohalland.se